

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ.
นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะเป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ.

☒ กฎหมายใหม่

☐ แก้ไขเพิ่มเติม

☐ ยกเลิก

๑.๒ หลักการและเหตุผล

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสำนักงานทนายรัฐ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐ กำหนดหลักการให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สมควรจัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ เพื่อการจัดหาทนายความ และมีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน กรณีเกี่ยวกับการประกันตัว หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ อันจะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร อันเป็นการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นธรรม มีมนุษยธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๓ ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑ ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐ กำหนดหลักการให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สมควรจัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ เพื่อการจัดหาทนายความ และมีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน กรณีเกี่ยวกับการประกันตัว หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ อันจะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการ

ยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร อันเป็นการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นธรรม มีมนุษยธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒.๑.๑ วิเคราะห์ ระบุสภาพปัญหา สาเหตุ และผลกระทบ

สภาพปัญหา

ประชาชนยังด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากไม่มีทุนนายความและทุนทรัพย์ในการดำเนินคดี

สาเหตุ

ประชาชนไม่มีหรือมีทุนทรัพย์น้อยที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีตลอดทั้งคดี รวมถึงการว่าจ้างนายความ

ผลกระทบ

การไม่มีทุนทรัพย์ทำให้ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อออกไปต่อสู้คดี หรือจ่ายเป็นค่าปรับ การไม่มีทุนนายความในการว่าความ แนะนำ หรือแก้ต่าง อาจมีข้อบกพร่องในการดำเนินคดี หรืออาจไม่ทราบถึงสิทธิหน้าที่ หรือประโยชน์ใด ๆ ที่ตนพึงมีพึงได้

๒.๑.๒ วิธีแก้ไขปัญหในปัจจุบัน

ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ภาครัฐได้กำหนดมาตรการในการดำเนินคดีเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนแล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กฎหมายว่าด้วยนายความ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๓ วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

- พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
- กฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง
- กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
- กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๒.๑.๔ รัฐจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงหรือไม่

ไม่จำเป็น เนื่องจากรัฐได้มีการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดแล้ว

๒.๑.๕ กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ความต้องการให้เกิดผลอย่างไร

- เพื่อต้องการให้รัฐจัดหาทุนความเพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกคดี และให้มีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ และจำเลย ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ จำนวน ๑๗ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดชื่อร่าง วันบังคับใช้ คำนิยาม และรัฐมนตรีรักษาการ

๑.๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ.” (ร่างมาตรา ๑)

๑.๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๑.๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานฝ่ายปฏิบัติการ” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งและดำเนินการในการรับว่าความตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานทนายรัฐ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๓)

๑.๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๒. การกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ

๒.๑ ให้จัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ ขึ้นเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการว่าความให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์และจำเลย ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

๒) ให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อการคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๓) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการอำนวยความสะดวก การรักษาสันติภาพของประชาชน

๔) ออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนหรือเงินเพิ่ม และประโยชน์อย่างอื่น

การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ให้ทำเป็นประกาศสำนักงาน

ประกาศตามวรรคสอง เมื่อได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงานทนายรัฐให้เป็นไปตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด

ในวาระเริ่มแรกยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสี่ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลมไปพลางก่อน (ร่างมาตรา ๕)

๒.๒ ให้สำนักงานทนายรัฐเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ ให้มีผู้อำนวยการคนหนึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ พนักงาน และลูกจ้าง ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยจะให้มีรองผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้

ให้มีรองผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสมตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

ผู้อำนวยการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอิสระ และมีอำนาจในการออกระเบียบ กฎ คำสั่ง หรือประกาศ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗)

๓. การกำหนดเกี่ยวกับผู้อำนวยการสำนักงานทนายรัฐ

๓.๑ ผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามและการพ้นตำแหน่งให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๘)

๓.๒ ผู้อำนวยการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้ผู้อำนวยการได้รับเงินเพิ่มพิเศษเพื่อประกันความเป็นอิสระและเป็นกลางในอัตราซึ่งรวมกันกับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งแล้วเทียบเท่ากับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของปลัดกระทรวง และให้ได้รับเงินเพิ่มพิเศษจนกว่าจะออกจากราชการให้พนักงานฝ่ายปฏิบัติการ พนักงาน และลูกจ้าง ของสำนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และในการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ คุณภาพของงานและการดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมโดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ พนักงาน และลูกจ้าง ให้นำกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้แก่พนักงานฝ่ายปฏิบัติการ พนักงาน และลูกจ้าง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการแต่งตั้งพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ รวมถึงอัตราค่าตอบแทน การจ่ายค่าตอบแทนหรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด (ร่างมาตรา ๙)

๔. การกำหนดเกี่ยวกับกองทุนสำนักงานทนายรัฐ

๔.๑ ให้จัดตั้งกองทุนสำนักงานทนายรัฐขึ้นในสำนักงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

(๑) สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การตรวจค้น การยึดหรืออายัด การบริหารจัดการทรัพย์สิน การแจ้งเบาะแส การคุ้มครองพยาน หรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวงเงินประกันตัวประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในการดำเนินการนั้น

(๒) ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเกี่ยวกับการเผยแพร่ และการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมหรือการจัดการศึกษาอบรม การร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และการดำเนินการเพื่อสนับสนุนสำนักงาน

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือในการประกันตัวในคดีอาญา

(๔) ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๑๐)

๔.๒ กองทุนสำนักงานทนายรัฐ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อสมทบเข้ากองทุน

(๒) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

เงินและทรัพย์สินที่เป็นของกองทุน ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

เงินและทรัพย์สินของกองทุน ให้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการกำหนด (ร่างมาตรา ๑๑)

๔.๓ การบริหารและการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด (ร่างมาตรา ๑๒)

๔.๔ หน้าที่และอำนาจในการบริหารและการจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด ระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุน เพื่อดูแลรับผิดชอบในการรับและจ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และคณะกรรมการกองทุนดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้สำนักงานหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยยุติธรรมหนึ่งคน (ร่างมาตรา ๑๓)

๔.๕ ภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นปีงบประมาณให้กองทุนส่งรายงานการเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้ว ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อรายงานการเงินนั้น แล้วเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (ร่างมาตรา ๑๔)

๔.๖ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการเก็บรักษาทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๑๕)

๔.๗ อำนาจหน้าที่ในการบริหาร การจัดการ การจัดหาผลประโยชน์ การจำหน่ายทรัพย์สินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๑๖)

๕. การกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใด

ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๒ ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. กระทรวงยุติธรรม
๒. กระทรวงการคลัง
๓. สภานายความ
๔. สำนักนายกรัฐมนตรี
๕. สำนักงานประมาณ
๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๗. สำนักงานอัยการสูงสุด
๘. สำนักงานศาลยุติธรรม
๙. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑๐. ทนายความ
๑๑. ฝ่ายโจทก์ ฝ่ายผู้เสียหาย ฝ่ายผู้ต้องหา และฝ่ายจำเลย
๑๒. ประชาชนทั่วไป

๒.๓ ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดชื่อร่าง วันบังคับใช้ คำนิยาม และรัฐมนตรีรักษาการ (ร่างมาตรา ๑ ถึงร่างมาตรา ๔)
๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานและอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ (ร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๗)
๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับผู้อำนวยการสำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๙)
๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับกองทุนสำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๖)
๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใด (ร่างมาตรา ๑๗)
๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

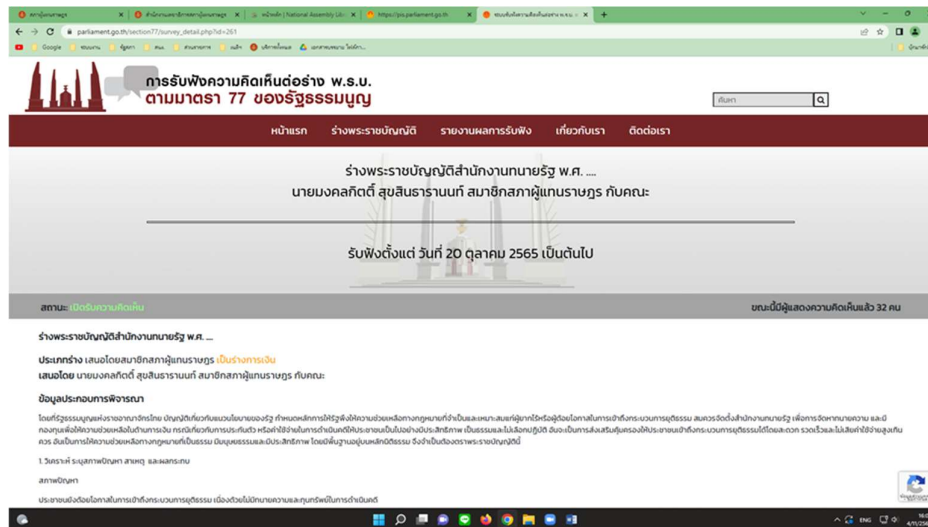
๒.๔ ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๒.๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

เปิดรับฟังตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ รวมระยะเวลา จำนวน ๑๖ วัน

๒.๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

๑. กระทรวงยุติธรรม
๒. กระทรวงการคลัง
๓. สภานายความ
๔. สำนักนายกรัฐมนตรี
๕. สำนักงบประมาณ
๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๗. สำนักงานอัยการสูงสุด
๘. สำนักงานศาลยุติธรรม
๙. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑๐. สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

- ๑๑. ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน
- ๑๒. สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ๑๓. มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา
- ๑๔. กลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน

๒.๕ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

๑) จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา <https://www.parliament.go.th/section๗๗> มีผู้เข้าเยี่ยมชมหน้าการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จำนวน ๒,๓๙๔ คน โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน มีรายละเอียดดังนี้ เพศ แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๒๙ คน และเพศหญิง จำนวน ๒ คน ช่วงอายุ (ปี) ต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๓ คน อายุ ๒๑ - ๓๐ จำนวน ๑๐ คน ๓๑ - ๔๐ จำนวน ๔ คน ๔๑ - ๕๐ จำนวน ๗ คน ๕๑ - ๖๐ จำนวน ๕ คน และ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒ คน ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน ๑๑ คน ปริญญาตรี จำนวน ๑๕ คน และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๕ คน อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๔ คน ข้าราชการบำนาญ จำนวน ๑ คน เกษตรกร จำนวน ๑ คน รับจ้าง จำนวน ๓ คน นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๑ คน ความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติในฐานะ กระทรวงยุติธรรม จำนวน ๑ คน สำนักรายการรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน ๑๗ คน สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน ๓ คน ทนายความ จำนวน ๑ คน ฝ่ายโจทก์ ฝ่ายผู้เสียหาย ฝ่ายผู้ต้องหา และฝ่ายจำเลย จำนวน ๑ คน และประชาชนทั่วไป จำนวน ๗ คน

๒) จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และมีหน่วยงานที่ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- กระทรวงการคลัง
- สำนักรายการรัฐมนตรี
- สำนักงานประมาณ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานอัยการสูงสุด
- สำนักงานศาลยุติธรรม
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

๒.๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th/section๗๗ และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

สรุปผลการรับฟังรายประเด็น ดังนี้

๑) ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดชื่อร่าง วันบังคับใช้ คำนิยาม และรัฐมนตรีรักษาการ (ร่างมาตรา ๑ ถึงร่างมาตรา ๔)

ผู้แสดงความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา เห็นด้วย ๒๓ คน ไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ไม่เห็นด้วย ๕ คน เพราะเห็นว่าซ้ำซ้อน ข้อเสนอแนะ ๒ คน เห็นว่าซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่มีอยู่เดิม และซ้ำซ้อนกับการทำหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ซึ่งจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ถ้าหากมีกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาอีก

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทนายรัฐ อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ (ร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๗)

ผู้แสดงความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา เห็นด้วย ๒๒ คน ไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ไม่เห็นด้วย ๕ คน ไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะ ๒ คน เห็นว่าซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่มีอยู่เดิม และต้องมีตัวแทนของสภาทนายความเข้าร่วมการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ด้วย

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับผู้อำนวยการสำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๙)

ผู้แสดงความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา เห็นด้วย ๒๑ คน ไม่เห็นด้วย ๕ คน ข้อเสนอแนะ ๑ คน โดยไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับกองทุนสำนักงานทนายรัฐ (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

ผู้แสดงความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา เห็นด้วย ๒๒ คน ไม่เห็นด้วย ๕ คน ข้อเสนอแนะ ๑ คน โดยไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

๕) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใด (ร่างมาตรา ๑๗)

ผู้แสดงความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา เห็นด้วย ๒๑ คน ไม่เห็นด้วย ๕ คน ข้อเสนอแนะ ๒ คน โดยไม่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

๖) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๖.๑) กระทรวงการคลัง

ก) ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ. มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานทนายรัฐขึ้นเป็นส่วนราชการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกฎหมายสำหรับการจัดหาทนายความ และมีกองทุนให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน กรณีเกี่ยวกับการประกันตัว หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้ประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ อันจะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร แต่โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนยุติธรรม เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนอาจมีความซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินการทางกฎหมาย เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม อีกทั้ง การกำหนดให้ผู้อำนวยการได้รับเงินเพิ่มพิเศษเพื่อประกันความเป็นอิสระ

และเป็นกลางในอัตราซึ่งรวมกันกับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งแล้วเทียบเท่ากับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของปลัดกระทรวง และให้ได้รับเงินเพิ่มพิเศษจนกว่าจะออกจากราชการ และให้พนักงานฝ่ายปฏิบัติการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน จะต้องคำนึงถึงหลักการกำหนดค่าตอบแทนให้แก่บุคลากรของรัฐแต่ละประเภท โดยจะต้องคำนึงถึงภาระงาน เหตุแห่งความจำเป็น ภาระทางการเงินการคลังของประเทศในภาพรวม และหน่วยงานที่มีภารกิจและการปฏิบัติหน้าที่ใกล้เคียงกันประกอบกัน เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

ข) ร่างพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้การเสนอกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องนำเงินรายได้หรือเงินอื่นใดส่งคลัง ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีมีความจำเป็นและเกิดประโยชน์ในการที่หน่วยงานของรัฐนั้นจะมีเงินเก็บไว้เพื่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของตน โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๖๓ กำหนดให้การจัดตั้งทุนหมุนเวียนให้กระทำได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเท่านั้น โดยต้องมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่ชัดเจนและเป็นกรณีที่เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม และเหมาะสมที่จะอนุญาตให้นำรายรับจากการดำเนินกิจกรรมนั้นสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ รวมถึงไม่เข้าซ้อนกับทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งไว้แล้ว การขอจัดตั้ง การบริหาร การประเมินผล การรวมหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียน เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ประกอบกับพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อการพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสำนักงานทนายรัฐตามร่างมาตรา ๑๐ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้งจะต้องทำรายละเอียดข้อมูลการขอจัดตั้งกองทุน เสนอคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนตามนัยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ และมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และขอความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง กรณีการกำหนดรายได้ของกองทุนไม่ต้องนำเสนอเป็นรายได้แผ่นดินก่อนเสนอกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของกองทุนจะต้องไม่เข้าซ้อนกับหน่วยงานของรัฐอื่นหรือทุนหมุนเวียนอื่น และการกำหนดการบริหารจัดการกองทุนจะต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๖.๒) สำนักนายกรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทุนความให้ ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวน

ต้องปฏิบัติในการจัดหาทุนความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ ได้กำหนดไว้ว่า “ผู้จัดหาทุนความ” หมายความว่า พนักงานสอบสวน ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม หรือผู้แทนสภาทนายความ โดยการจัดหาทุนความให้แก่ผู้ต้องหานั้นกระทรวงยุติธรรมจะจัดส่งบัญชีรายชื่อทุนความของสภาทนายความให้แก่ผู้จัดหาทุนความ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ ได้กำหนดว่ากรณีเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล และคดีที่มีอัตราโทษจำคุกให้ศาลตั้งทุนความให้แก่จำเลยในกรณีที่จำเลยไม่มีทุนความ หรือต้องการทุนความด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐมีกลไกการจัดหาทุนความให้แก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในระดับหนึ่งแล้ว ส่วนในกรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากคดีอาญา ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาหรือคำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย หรือขอรับทุนความแตกต่างโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในคดีแพ่งได้ที่สภาทนายความ ซึ่งเป็นองค์กรควบคุมวิชาชีพด้านกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยบทบัญญัติมาตรา ๗ ประกอบมาตรา ๘ (๒) ได้มีการกำหนดให้สภาทนายความมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาทนายความ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย นอกจากนี้ มาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย การร่างนิติกรรมสัญญา และการจัดหาทุนความว่าต่างแตกต่าง เก็บรักษาและจ่ายเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ ทั้งนี้ กรณีที่ประชาชนต้องการรับความช่วยเหลือในการว่าความแตกต่างโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนั้น มาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นผู้ยากไร้และไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยยื่นคำร้องต่อสภาทนายความเพื่อขอแต่งตั้งทนายอาสาได้

เมื่อพิจารณาถึงหลักการและเหตุผล ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทนายรัฐตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ. บทบัญญัติในร่างฯ มาตรา ๕ กำหนดให้สำนักงานทนายรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการว่าความให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ และจำเลย ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา และให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อการคุ้มครองป้องกันและสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่วางหลักการให้ภาครัฐต้องจัดให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันรัฐได้จัดให้มีกลไกในการคุ้มครองสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ประกอบกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทนายรัฐตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีลักษณะเช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของสภาทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ดังนั้น หากมีการจัดตั้งสำนักงานทนายรัฐขึ้นอีกหน่วยงานหนึ่งอาจเกิดความทับซ้อนกันในอำนาจหน้าที่ของทั้งสองหน่วยงานได้ จึงเห็นว่าหากมีเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงระบบคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพด้านกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่เดิมในส่วนที่ยังมีข้อบกพร่องหรือยังไม่รองรับสิทธิของประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าที่ควร เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรมและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๖.๓) สำนักงบประมาณ

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานนายรัฐ พ.ศ. มีหลักการและสาระสำคัญเป็นการจัดตั้งสำนักงานนายรัฐขึ้นเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในการว่าความให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ และจำเลย ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา รวมทั้งการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อคุ้มครองและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วน โดยให้สำนักงานนายรัฐเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุน รวมทั้งมีการจัดตั้งกองทุนสำนักงานนายรัฐเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีและส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาคประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลทำให้เกิดภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ประกอบกับการปฏิบัติงานและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานนายรัฐและอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ การกำหนดเกี่ยวกับผู้อำนวยการสำนักงานนายรัฐ การกำหนดเกี่ยวกับกองทุนสำนักงานนายรัฐ และการกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่าย หรือค่าตอบแทนอื่น มีความซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติงานและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการยุติธรรมและกองทุนอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้จัดตั้งขึ้นเพื่อการดังกล่าวแล้ว

๖.๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ไม่เห็นด้วยกับหลักการร่างพระราชบัญญัติสำนักงานนายรัฐ พ.ศ. เนื่องจากประเทศไทยมีส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรมดำเนินการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานนายรัฐอยู่แล้ว และสภาพนายความที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การจัดตั้งสำนักงานนายรัฐอาจเกิดความซ้ำซ้อนเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ควรเพิ่มงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวในการเพิ่มค่าตอบแทนนายความให้เหมาะสมเมื่อเทียบกับนายความอิสระหรือนายความของบริษัทเอกชน เพื่อจูงใจให้นายความที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีทักษะเหมาะสมกับคดีมาทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

๖.๕) สำนักงานอัยการสูงสุด

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ได้วางหลักว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง”

ในปัจจุบันการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมมีกลไกทางกฎหมายของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานนายรัฐ พ.ศ. นี้มีความซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชนอยู่แล้ว ร่างกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นร่างกฎหมายที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น อันเป็นการตรากฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗

๖.๖) สำนักงานศาลยุติธรรม

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น...” ซึ่งอำนาจหน้าที่หลักของสำนักงานทนายรัฐในเรื่องการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย เช่น การจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่าง หรือการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ฯลฯ อาจซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและทนายความอาสา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสภาทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ และสำนักงานกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินย่อมกระทบต่อภาระด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้น

๖.๗) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ. มีสาระสำคัญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การให้ความช่วยเหลือในการประกันตัวในคดีอาญา การจัดหาทนายความให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์และจำเลยทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา การให้ความรู้ทางกฎหมายซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ หลักการสำคัญดังกล่าวมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่นที่มีอยู่แล้ว เช่น

ก) ร่างมาตรา ๑๐ (๑) ตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ. มีเนื้อหาหลักการในส่วนการคุ้มครองพยาน ซึ่งซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ปัจจุบันมีการบังคับใช้อยู่แล้ว

ข) ร่างมาตรา ๕ (๑) และมาตรา ๑๐ (๓) ตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานทนายรัฐ พ.ศ. มีเนื้อหาหลักการเกี่ยวกับให้ความช่วยเหลือประชาชนในการว่าความให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์และจำเลย ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือในการประกันตัวในคดีอาญา มีส่วนซ้ำซ้อนตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ปัจจุบันให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี (การจัดหาทนายความ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ) ประกันตัว

ค) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นที่ให้ความช่วยเหลือในกรณีดังกล่าวเช่นเดียวกัน เช่น การขอให้ศาลตั้งทนายความขอแรงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดีของสำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (ส.ช.น.) เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๓.๑ ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ สมาชิกฯ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทนายรัฐเพื่อการจัดหาทนายความ และมีกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน กรณีเกี่ยวกับการประกันตัว หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ อันจะเป็นการส่งเสริมคุ้มครองให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร อันเป็นการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เป็นธรรม มีมนุษยธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓.๒ ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๖๘ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้

๓.๓ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมได้รับเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมทุกด้านแล้วในกระบวนการยุติธรรม

๓.๔ ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

- พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙
- พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑
- พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

- พระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓
- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๕
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน (ในส่วนตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ และสำนักงาน ก.พ.)
- กฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง
- กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
- กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ในส่วนเกี่ยวกับสำนักงาน ก.พ.ร.)

๓.๕ ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๕.๑. ผลกระทบด้านต่าง ๆ

๑) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ทำให้เกิดภาระด้านงบประมาณและค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้นในอนาคต และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน

๒) ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันของภารกิจและอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานของรัฐ และมีการทับซ้อนกันของหน่วยงาน

๕.๒ มีวิธีการเยียวยาอย่างไร

- การเยียวยาเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

๕.๓ ต้นทุน/ความพร้อมของรัฐ

- ภาครัฐมีต้นทุนและความพร้อมอยู่แล้วตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

๕.๔ เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต/ระบบคณะกรรมการ/โทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

- ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ โทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

๓.๖ การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☒ ไม่มี

๓.๗ การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☐ มี ☒ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

๓.๘ บทกำหนดโทษ

☒ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับทางวินัย

☐ โทษอุปการณ์

เหตุผลและความจำเป็น

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย
ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร